

502. plenární zasedání Evropského hospodářského a sociálního výboru (Brusel, 15. – 16. 10. 2014)

Plenární zasedání Evropského hospodářského a sociálního výboru (EHSV) projednalo a přijalo následující stanoviska:

- **INT/732 Zranitelnost spotřebitelů vůči obchodním praktikám**

Doba trvání a rozsah současné hospodářské a finanční krize a opatření přijatá vládami některých členských států EU měly řadu postupných dopadů na dodávky zboží a poskytování služeb na vnitřním trhu. To ještě umocnilo ztrátu kupní síly mnoha spotřebitelů a přinutilo je změnit jejich spotřební návyky. Je třeba se vyvarovat škodlivé diskriminace spotřebitelů, kteří mají omezenější ekonomické zdroje a které chudoba může přimět k tomu, že se smíří s nižší kvalitou a nižšími cenami na úkor zdraví a osobní důstojnosti.

V době hospodářské a finanční krize se na vnitřním trhu objevily nové obchodní postupy a modely (nejzazší datum spotřeby u zboží částečně nebo rychle podléhajícího zkáze, „nízkonákladové“ obchodní postupy, vlastní značky, pochybné praktiky internetového nakupování zneužívající krize jako lákadla, prodej potravin s nízkou organoleptickou kvalitou, hromadné nakupování a slevové kupóny atd.). EHSV se jimi ve svém stanovisku zabývá a navrhuje účinná opatření k řádnému fungování vnitřního trhu, aby byl zaručen přístup k základním produktům a službám a byla konkrétně zajištěna ochrana práv nejzranitelnějších spotřebitelů.

EHSV navrhuje přijmout opatření na evropské úrovni a úrovni členských států - preventivní a ochranná opatření, zmírňující opatření a opatření na obnovu. Opatření evropských orgánů by měla dohlédnout na lepší provádění norem jednotného trhu, zejména těch, které souvisejí s bezpečností produktů a dohledem trhu, směrnice o nekalých obchodních praktikách a nařízení o spolupráci mezi Komisí a orgány na ochranu spotřebitelů. EU musí sledovat nové překážky ztěžující fungování vnitřního trhu.

Co se týká členských států, měly by evropské instituce podporovat, doplňovat a kontrolovat politiky členských států. Členské státy by měly poskytnout vhodné finanční dotace spotřebitelským sdružením, aby mohla uskutečňovat svou úlohu ochrany práv všech spotřebitelů. EHSV navrhuje vytvoření fondu z výnosů ze sankcí uložených ve spotřebitelské oblasti, jehož cílem by byl rozvoj a provádění politiky ochrany spotřebitelů. Zkušenosti členských států, v nichž tyto fondy existují, by měly být prozkoumány. V neposlední řadě by příslušné programy EU měly věnovat prostřednictvím činností obecného zájmu konkrétní částku na zvýšení příspěvku pro organizace zastupující spotřebitele.

- **INT/746 Zpráva o politice hospodářské soutěže 2013**

Konkurenceschopnost je složitý a vícerozměrný pojem. Studie Evropského parlamentu z roku 2013 týkající se politiky hospodářské soutěže dospěla k tomuto závěru: *„Hospodářská soutěž hraje důležitou úlohu při podpoře produktivity a inovací jakožto hybných sil hospodářského rozvoje. To znamená, že politika hospodářské soutěže, která hospodářskou soutěž zesiluje, bude stimulovat růst.“*

To platí pro všechny nástroje politiky hospodářské soutěže. Prosazování antimonopolních pravidel může zmařit snahy dominantních společností zamezit vstupu nových účastníků na trh a zabránit jim v účinné hospodářské soutěži. Může rovněž vytvořit podmínky pro nižší ceny vstupů pro průmysl EU.

Hospodářská soutěž a politika hospodářské soutěže jsou mimoto součástí obecných podmínek, které jsou nezbytné pro rozvoj inovací. Inovativním společnostem a začínajícím podnikům poskytují pobídky, vybízejí společnosti k větší efektivnosti a prosazují dotace, které mají stimulovat výzkum, vývoj a inovace.

Politika hospodářské soutěže podporuje konkurenceschopnost v globálních souvislostech. Zdravá hospodářská soutěž na jednotném trhu připravuje evropské společnosti na podnikání a dosažení úspěchu na světových trzích. Je rovněž základem moderní průmyslové politiky. Politika hospodářské soutěže je rovněž nezbytným protějškem regulace jednotného trhu. Dopad regulačních opatření na strategie a investice podniků může být narušen, nejsou-li náležitě prosazována pravidla jednotného trhu a hospodářské soutěže.

Pravidla státní podpory a prosazování pravidel hospodářské soutěže musí hrát důležitou úlohu rovněž ve strategii Evropa 2020 a při provádění jejích stěžejních iniciativ. V roce 2013 přispěly všechny nástroje v oblasti prosazování pravidel hospodářské soutěže k podpoře růstu a konkurenceschopnosti v celém evropském hospodářství. Prosazování antimonopolních pravidel odrazovalo od umělého roztržštění vnitřního trhu a postihovalo je. Byla připravena modernizace státní podpory s cílem vybízet k navrhování veřejných výdajů na podporu růstu.

Jako obvykle po roce hodnotí zprávu Komise o politice hospodářské soutěže. Hodnotí obsah zprávy kladně a obecně se za něj staví, vyjadřuje však určité obavy v souvislosti se současnou situací. Komise se domnívá, že volná a poctivá hospodářská soutěž, jež bude chránit zájmy hospodářských subjektů a spotřebitelů a veřejný zájem, si zaslouží veškeré možné úsilí. Současně věří, že kromě regulace je nutné dát prostor samoregulaci a stimulovat ji, zejména uzavřením dohod mezi organizacemi výrobců, podniků a spotřebitelů.

- **REX/389 Dohoda o volném obchodu mezi EU a Japonskem: úloha občanské společnosti**

Toto stanovisko z vlastní iniciativy se zabývá smlouvou, která se již nyní projednává mezi EU a Japonskem (jež je třetím nejdůležitějším neevropským obchodním partnerem EU), a zvláště jeho hospodářskými, sociálními a environmentálními dopady. Tato dohoda se týká nejen obchodu, ale bude mít také dopady na obě společnosti, které musí ti, kteří dohodu vyjednávají, vyhodnotit a zohlednit. Týká se to mj. automobilového sektoru, sektoru veřejných zakázek, služeb a zemědělských a farmaceutických přípravků.

Stanovisko zkoumá způsoby, jak by bylo možné zastupovat občanskou společnost obou stran a jak by mohla vyjadřovat své názory.

Podle posouzení hospodářského dopadu vypracovaného Komisí se odhaduje, že dohoda o volném obchodu vytvoří 400 000 nových pracovních míst v EU prostřednictvím omezení celních a necelních překážek obchodu a přinese 1% růst HDP. Dohody o volném obchodu představují vnější rozměr jednotného trhu. Tato dohoda je důležitá z hlediska strategie Evropa 2020 (vnější rozměr této strategie), dále pro celosvětovou poptávku, zaměstnanost mládeže a udržitelný rozvoj. V Japonsku zvýší všeobecné povědomí o EU, zvláště u sociálních partnerů, spotřebitelů, nevládních organizací, studentů a žen.

Zdá se, že rok 2014 je pro organizovanou občanskou společnost poslední příležitost předložit stanovisko, pokud si EHSV přeje, aby jeho připomínky byly zohledněny v procesu vyjednávání. Přidaná hodnota EHSV, jež žádá, aby byla občanská společnost v budoucí dohodě zastoupena, spočívá ve sdílení evropského a demokratického způsobu organizování občanské společnosti s rozvinutou třetí zemí. Občané tak rovněž dostanou příležitost být informováni, vyjadřovat své názory na to, co se stane v jejich zemi prostřednictvím obchodu, a političtí činitelé získají po provedení dohody strukturovaná stanoviska.

- **REX/399 Mladí lidé v Evropsko-Středomořském region**

Míra nezaměstnanosti mládeže na Blízkém východě a v severní Africe je jedna z nejvyšších mezi regiony celého světa (v průměru okolo 25 %) a dosahuje až 32 %. Tento problém je nejvíce patrný u mladých žen, jež mají značné potíže zapojit se mezi formální pracovní síly a udržet si zaměstnání v ekonomicky obtížné době.

Hospodářská globalizace nenabídla mladým lidem nástroje, jež jsou nezbytné k podpoře jejich ekonomického a osobního rozvoje. Situace mladých lidí ve Středomoří se v současnosti do značné míry zhoršila. Jejich frustrace a chudoba však plně kontrastují se solidární mládeží, jež

prostřednictvím nových sdružení vyjadřuje své obavy a požadavky na strukturální reformy, jež by pomohly zlepšit ekonomickou a sociální situaci.

Mladí lidé si snaží vybojovat vlastní místo v rozhodovacím procesu, vyčleňují se z tradičních politických a sociálních struktur a hledají nové způsoby, jakými projevit svou sílu a touhy.

Politická agenda na obou březích Středozevního moře je plná nových iniciativ či nástrojů, jež mají reagovat na očekávání mladých lidí. Na stovkách schůzí, konferencí a setkání na vysoké úrovni se diskutuje o jejich situaci, nedochází však k výraznému pokroku a nespokojenost mladých lidí roste, přestože jsou ve středomořské oblasti velkou prioritou.

Na situaci mladých lidí ve středomořském regionu lze nahlížet z různých úhlů pohledu. Veškeré analýzy problémů a výzev, s nimiž se setká mládež ve středomořském regionu, obecně vyžadují důkladnou úvahu týkající se fenoménu nezaměstnanosti a opatření, která je potřeba přijmout pro vytváření důstojných pracovních míst.

EHSV se obecnou problematikou mladých lidí a zaměstnanosti v Evropské unii zabýval v řadě stanovisek. EHSV spolupracoval s hospodářskými a sociálními radami ze Středomoří na společné zprávě o situaci mladých lidí a zaměstnanosti v evropsko-středomořském regionu, jež byla předložena na summitu v roce 2013. Z tohoto setkání vyplynula potřeba trvale a koordinovaně řešit otázky spojené s mládeží a pokračovat v analýze společenských změn, jež zasahují mladé lidi.

Smyslem stanoviska není provést zbytečnou a povrchní analýzu nezaměstnanosti mladých lidí ve Středomoří, nýbrž popsat obecně společenské změny, které mladé lidi zasahují, identifikovat nové způsoby zapojení, specifické problémy žen a nástroje spolupráce, jež by mohly usnadnit výměnu zkušeností, mobilitu a sbližování kultur.

- **REX/403 Situace ukrajinské občanské společnosti v kontextu evropských ambicí Ukrajiny**

Očekávalo se, že na summitu ve Vilniusu ve dnech 28. a 29. listopadu 2013 podepíše Ukrajina, nejvýznamnější ze zemí Východního partnerství, s Evropskou unií dohodu o přidružení zahrnující prohloubenou a komplexní zónu volného obchodu. Ukrajinská vláda se však dosti nečekaně rozhodla dočasně pozastavit proces příprav na podpis dohody o přidružení. Toto rozhodnutí způsobilo politické nepokoje a nestabilitu v celé zemi, jež měly dosud dalekosáhlé politické důsledky.

Vzhledem k výzvám, kterým občanská společnost čelí na Ukrajině, stanovisko zdůrazňuje, že EHSV by měl aktivně prosazovat politickou, sociální a hospodářskou konsolidaci na Ukrajině, včetně mírového řešení stávajícího konfliktu v Doněcké a Luhanské oblasti. V rámci své činnosti na Ukrajině hodlá Výbor podporovat proces demokratizace, územní celistvost a sociální a občanský dialog všech zainteresovaných stran, jež mají veřejnou legitimitu a reprezentativnost.

Ve stanovisku se uvádí, že EHSV má v úmyslu přizvat ke spolupráci co nejrozsáhlejší spektrum ukrajinské občanské společnosti a zahrnout do ní i ty, kdo si vůči nedávné politické transformaci a sbližování s EU uchovávají nedůvěřivý či odmítavý postoj, přičemž bude dbát na to, aby nevynechal žádnou významnou a reprezentativní organizaci. Uvádí, že Národní platforma Fóra občanské společnosti Východního partnerství a Národní tripartitní sociální a hospodářská rada jsou subjekty, které napomohou při výběru partnerských organizací.

Ustanovení dohody o přidružení stanoví, že EHSV by měl napomoci k vytvoření společné platformy občanské společnosti, již budou tvořit členové EHSV a zástupci ukrajinské občanské společnosti. Podobný orgán bude zřízen i podle ustanovení prohloubené a komplexní dohody o volném obchodu, aby byl splněn požadavek vytvoření monitorovacího mechanismu pro občanskou společnost. Oba orgány by měly co nejtěsněji spolupracovat. V současnosti probíhají jednání mezi zástupci EHSV a ukrajinskou stranou ohledně postupu při vytváření tohoto orgánu a jeho složení.

Doporučuje se také dále rozvíjet dvoustrannou spolupráci mezi partnerskými organizacemi v EU a na Ukrajině a zaměřit se při tom obzvláště na budování kapacit, osvědčené postupy

a posílení sociálního a občanského dialogu. Stanovisko rovněž vyzývá k tomu, aby do agendy EU byla formálně zahrnuta evropská perspektiva Ukrajiny.

- **SC/039 Jak pokračuje Evropa 2020**

Čtyři roky po spuštění strategie Evropa 2020 připravuje Komise její přezkum v polovině období, za jehož účelem zjišťuje její průběh a provádí veřejnou konzultaci on-line. Ve druhém pololetí tohoto roku pořádá Evropská rada na svých tematických zasedáních specifické diskuse.

Od přijetí strategie Evropa 2020 se klíčem pro provádění reforem stal evropský semestr. V jeho rámci se projednávají cíle strategie.

Prvním zásadním krokem při vytváření strategie růstu pro období po krizi je, aby EU jasně pochopila všechny důsledky krize a společně vyhodnotila situaci, ve které se Evropa nyní nachází. Krize ještě prohloubila rostoucí rozdíly mezi jednotlivými státy, a často i v jejich rámci.

Zadruhé, je zásadně důležité pochopit a stimulovat faktory, které jsou hnací silou pokroku při plnění cílů strategie Evropa 2020. Strategie Evropa 2020 bude ovlivňována zejména dvěma trendy: stárnutím populace a rozdělováním bohatství.

Zatřetí, hospodářský systém EU stále podporuje neúčinnou spotřebu zdrojů. Podpora účinnějšího využívání zdrojů by tedy pomohla zvýšit konkurenceschopnost, zaměstnanost a růst.

V neposlední řadě je třeba uvést, že doposud bylo dosaženo smíšeného pokroku. Cíle a stěžejní iniciativy strategie Evropa 2020 pomohly směřovat politické povědomí a zaměření jak na úrovni členských států, tak i na úrovni EU. Klíčovým předpokladem úspěchu strategie je uvědomění všech příslušných aktérů a sdílení odpovědnosti.

Toto stanovisko je formální odpovědí na žádost Komise a rovněž součástí celkového hodnocení, jímž EHSV reaguje na žádost italského předsednictví Rady EU o vypracování průzkumného stanoviska týkajícího se nadcházejícího přezkumu strategie Evropa 2020 v polovině období.

EHSV se domnívá, že se strategie ukázala jako zcela nedostatečná k dosažení cílů, jež jsou v ní stanoveny, a to i přes povzbudivé výsledky dosažené v oblasti a) boje proti změně klimatu a energetické udržitelnosti a b) vzdělávání a boje proti předčasnému ukončování školní docházky možné zaregistrovat velmi znepokojující signály, pokud jde o výdaje na výzkum a vývoj (VaV), trh práce a boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení.

Hlavní problémy strategie Evropa 2020 lze spatřovat v jejím řízení, cílech, zapojení občanské společnosti a provádění. V systému řízení strategie je formálně zakotvena strukturální deformace znamenající převahu ekonomických aspektů nad sociálními a environmentálními, čímž jsou cíle strategie Evropa 2020 podřízeny makroekonomickým prioritám evropského semestru. Je znepokojující, že do strategie Evropa 2020 není odpovídajícím způsobem zapojena občanská společnost, ať už na státní, či evropské úrovni.

- **ECO/367 Správa a řízení makroregionálních strategií**

Od zahájení strategie pro region Baltského moře v roce 2009 je v Evropě patrný rostoucí zájem o makroregionální strategie. Jedná se o nový přístup ke komplexnímu rozvoji rozsáhlejšího regionu, jehož prostřednictvím se řeší hlavní společné výzvy a příležitosti.

Do středu pozornosti se dostaly i otázky spojené s prováděním. Zkušenosti ukazují, že je nutné jasnější vedení, účinnější rozhodování a převzetí odpovědnosti a příspěví ze strany místního obyvatelstva. Je třeba zlepšit koordinaci. Klíčový význam má profesionální technická podpora každodenní činnosti. To jsou požadavky, které makroregionálním strategiím umožní zlepšit výsledky a důsledky pro občany, aniž by to způsobilo větší regulační nebo administrativní zátěž. Zpráva Komise přichází v pravý čas a obsahuje několik důležitých pokynů pro lepší koncipování makroregionálních strategií a řízení jejich provádění.

Není však správné, že ve zprávě se pojem „správy a řízení“ omezuje na politickou, institucionální a administrativní/organizační spolupráci. „Partnerům“ uděluje zpráva Komise jen velmi podružnou úlohu. Jedná se o mimořádně závažný problém z hlediska provádění, které by mělo přinášet prospěch zejména hospodářským subjektům a subjektům občanské společnosti. Účinné a efektivní provádění do značné míry závisí na předchozím zapojení partnerů. Makroregionální experimenty v rámci strategie pro oblast Atlantského oceánu a strategie pro oblast Středomoří jasně dokládají možnosti, jaké skýtá spolupráce s partnery. Skupina na vysoké úrovni je vynikající příležitostí ke kompenzaci příliš soustředěné a byrokratické správy v EU a k jejímu doplnění orgánem pro tvorbu politiky v souladu s často opomíjenou zásadou subsidiarity a za důsledného uplatňování zásady partnerství. Z toho důvodu by měl být vypracován nový model správy a řízení za účasti hospodářských a sociálních partnerů. Orgány se smíšeným složením na různých úrovních by spolu se zvláštními fóry mohly výrazně pomoci posílit evropskou identitu občanské společnosti a hospodářských, sociálních a politických subjektů. To by mohlo podstatně přispět k dalšímu rozvoji evropského modelu, který je cíleně zčásti založen na přístupu zdola nahoru.

Vladimíra Drbalová

Mezinárodní vztahy - Mezinárodní organizace a EU

Členka EHSV